

Õiguskantsler

Riigimetsa Majandamise Keskus
rmk@rmk.ee

Meie 22.12.2020 nr 7-6/201876/2007220

Soovitus kaasamismenetluse täpsustamiseks

Austatud juhatuse esimees

Mitmed mittetulundusühingud on õiguskantslerilt küsinud, kas kohalike elanike ja kogukondade kaasamine asustusüksuse lähedal asuvate riigimetsade majandamise tööde kavandamisesse on olnud õiguspärane.

Metsanduspoliitikat kujundab Riigikogu kehtiva [metsaseaduse \(MS\)](#) kaudu. Metsanduse korraldamise õigus on antud Keskkonnaministeeriumile (MS § 6 lg 2). Keskkonnaministril lasub muu hulgas kohustus korraldada ka metsanduse ja selle kaitse üle riiklikku järelevalvet, mida teevad Keskkonnaamet ja Keskkonnainspeksioon (MS § 65¹).

Metsi tuleb majandada säästvalt. See tähendab, et tuleb tagada metsaelustiku mitmekesisus, metsa tootlikkus, uuenemisvõime ja elujõulisus ning ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi rahuldav mitmekülgne metsakasutuse võimalus ([MS](#) § 2).

Peale selle on Riigikogu kehtestanud [looduskaitseaduses](#) (LKS) nimetatud loodusobjektide erilise kaitse (LKS § 4 lg 1). Riigikogu on pannud Keskkonnaministeeriumile ülesandeks korraldada riigi keskkonna- ja looduskaitset ning loodusvarade kasutamist, kaitset, taastootmist ja arvestamist ning ametite kaudu keskkonnajärelevalvet ([Vabariigi Valitsuse seaduse](#) § 61). Riiklikku järelevalvet teeb kaitstavatel loodusobjektidel Keskkonnainspeksioon ning kohaliku tasandi loodusobjektidel kohaliku omavalitsuse üksus või asutus (LKS § 70² jj).

Üldisemalt on riigil kohustus seista erinevate huvide eest. Ühelt poolt on vaja kaitsta loodust ja selle mitmekesisust, et looduslik elurikkus säiliks ka järeltulevatele põlvkondadele. Teisalt on vaja ka maapiirkondades töökohti, metsaomanikele tuleb tagada võimalus oma metsast tulu teenida, metsamajandamise käigus saada kvaliteetset ja eri sortimendiga puitu, puidusektori makstavaid makse, metsades paiknevaid puhkamisvõimalusi jne.

Kokkuvõttes lasub Riigikogul keeruline ülesanne leida erinevate huvide vahel mõistlik tasakaal. Mõistliku tasakaalu leidmiseks tulebki Riigikogu liikmetel kaaluda metsaomanike, metsateadlaste ja muude huvigruppide asjakohaseid argumente ning püsida seadusandjana seejuures [Eesti](#)

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

[Vabariigi põhiseadusega](#) kehtestatud piirides, mis näeb ette nii loodusväärtuste, omandi kui ka ettevõtlusvabaduse kaitse.

Metsa majandamine hõlmab metsa uuendamist, kasvatamist, kasutamist ja metsakaitset (MS § 16). Metsaseadus lubab metsade majandamiseks kasutada mitmeid erinevaid raie liike, mh uuendusraiet, mille hulka kuuluvad lage- ja turberaie (MS § 28 lg 4 p 1).

Riigikogu on volitanud keskkonnaministrit kehtestama täpsustatud keskkonnakaitsenõuded, nt kasvama jäävate puude, loodusliku uuenduse, raielangi mulla ning ümbritseva metsa kaitseks; elustiku mitmekesisuse ja pärandkultuuriobjektide kaitseks, metsamaterjali kokkuveoteele ja laoplatsile, kuid ei ole andnud suuniseid konkreetselt asustusüksuse lähedal asuvate metsade majandamiseks (MS § 33).

Iga aasta 1. detsembriks annab [keskkonnaminister](#) arvestuslangi alusel Riigimetsa Majandamise Keskusele (RMK) ette järgneva viie aasta optimaalse uuendusraie pindala, sh männikute, kuusikute, kaasikute ja haavikute pindala puuliikide kaupa (MS § 45 lg 5). RMK uuendusraiate pindala määratakse arvestuslangi alusel.

Arvestuslangid leitakse ja arvutatakse vastavalt keskkonnaministri kehtestatud [metsa korraldamise juhendi](#) §-le 19. RMK-l tuleb uuendusraieid tehes lähtuda keskkonnaministri kehtestatud arvestuslangi arvutamise metoodikast ja viieks aastaks keskkonnaministri [määratud optimaalse uuendusraie](#) pindalast. Arvestuslangi arvutamise metoodikat ja optimaalsete uuendusraiate pindalade määramist saab selgitada ja põhjendada eelkõige määruste väljatöötaja ehk keskkonnaminister.

Riigikogu on andnud Vabariigi Valitsusele õiguse seada vajaduse korral metsa loodusliku tasakaalu tagamiseks uuendusraie langi pindalale piiranguid, kui on põhjendatult alust eeldada, et raie maht võib ületada majandatava metsa juurdekasvu (MS § 6 lg 2¹). Vabariigi Valitsus ei ole seni uuendusraie langi pindalale piirangut kehtestanud.

Niisiis, RMK-l tuleb lähtuda riigimetsade majandamisel kehtivast [metsaseadusest](#) ja selle alusel antud õigusaktidest. Metsamajandamise hea tava ja metsade majandamise jätkusuutlikkuse tagamiseks peab raiete tegemisel järgima metsa raie, metsa uuendamise ja metsakaitse põhinõudeid ning keskkonnakaitsenõudeid. Need nõuded on kehtestanud keskkonnaminister [metsa majandamise eeskirjas](#).

[Metsaseaduse](#) § 43 lõige 9 sätestab, et asustusüksuse lähedal asuva metsa majandamisel kaasab riigimetsa majandaja metsamajandamise tööde planeerimisse kohaliku kogukonna või elanikud.

Kaasamisnõue on kehtestatud selle tõttu, et mets on kohalik elukeskkond mitte ainult elusloodusele, vaid ka kohalikele elanikele. Riigikogu on selgitanud, et igapäev võiks olla õigus teada, milliseid muutusi tema kodulähedases riigimetsas kavandatakse. Seadus paneb riigimetsa majandajale selge kohustuse enne metsatöödega alustamist suhelda nende kogukondadega, kes igapäevaselt seda metsa kasutavad. Kaasamise kaudu peaks RMK arvestama võimaluse korral kohalike elanike igapäevaste tegemiste, vajaduste ja huvidega, mis puudutavad majandatavat metsa kui elukeskkonda.

Asustusüksuse lähedal asuva metsa majandamisele ei ole Riigikogu üldiselt piiranguid seadnud. Seadusandja on ette näinud juhtumid, millal on võimalik kohaliku omavalitsuse algatusel planeeringuga reguleerida metsa majandamist ning seada tingimusi uuendusraie tegemisel

raieliigile ja lageraie tegemisel langi suurusele ning raievanusele (MS § 23¹ ja MS § 42 lg 3). Seadusandja ei ole asustusüksuse lähedal asuvate metsade majandamisele sätestanud erinõudeid ainuüksi selle tõttu, et mets asub asustusüksuse läheduses. Seega järgib RMK asustusüksuse lähedal asuvates metsades üldiseid metsamajandamise nõudeid ja lähtub konkreetse piirkonna looduslikust olukorrast ja kehtivatest planeeringutest. Küll aga tuleb kohalike asustusüksuste lähedal asuvate metsade majandamistöde planeerimisel elanikega läbi rääkida ning võimaluse korral nende ettepanekuid arvestada.

Hea on see, et RMK on oma veebilehel avaldanud kõrgendatud avaliku huviga metsaalade majandamise [üldised põhimõtted](#), pikaajalised metsa majandamise [kavad](#) ja planeeritud töid tutvustavate [koosolekute ajad](#).

RMK on oma [veebilehel](#) välja toonud ka kõrgendatud avaliku huviga aladel tehtavate metsamajandamise tööde põhimõtted: lageraiet tehakse maastikku sobitvalt, lageraielangile jäetakse säilikpuud kasvama gruppideks, pärast lageraiet uuendatakse raiesmik raiele järgneval uuendamisperioodil, enne raiesmiku uuenemist ei tehta uut lageraiet raiesmikuga piirneval metsaeraldisel, raie tööde käigus tekkinud raidmed koristatakse kasutatavate metsateedelt ja -radadelt, maapinna ettevalmistamise käigus ei kahjustata kasutatavaid metsateid ja -radasid ning turberaiet tehakse juhul, kui metsa kasvutingimused võimaldavad tagada metsa uuendamise.

Õiguskantslerile saadetud avaldustest nähtub, et kohati üritatakse kaasamise kaudu lahendada ka metsanduspoliitilisi küsimusi, mis võivad vahel varjutada kohalike elanike mured. RMK kui metsanduspoliitikat täidesaatva organi pädevuses ei ole metsanduspoliitika üle otsustamine. Küll aga tuleks RMK-l hea halduse tava järgimiseks MS § 43 lõikes 9 sätestatud kaasamiskohustust täita kõigile selgel ja arusaadaval viisil ning lähtudes ühtsetest reeglitest. Praegu võib kohalikele elanikele ja kogukondadele jääda arusaamatuks, kuidas ja millal RMK kaasamismenetlust korraldab ehk millal ja millises vormis oodatakse kohalike elanike ettepanekuid ning mille kohta saavad kohalikud elanikud ettepanekuid esitada. Ühtlasi peaks olema kohalikele elanikele arusaavalt selgitatud, millal tehtud ettepanekuid kaalutakse ja kaalutluste tulemusel tehtud otsuseid põhjendatakse.

Soovitan RMK-l välja töötada ning näiteks oma veebilehel ja kohalikes meediakanalites avaldada selge juhised, millisel ajavahemikul, kuidas (millises vormis) ja mis küsimustes saavad kohalikud elanikud metsatööde planeerimiseks ettepanekuid teha. Ühtlasi tuleks RMK-l kohalikele elanikele selgitada, millistest kaalutlustest on otsuste tegemisel lähtutud, kui inimeste ettepanekuid pole metsatööde tegemisel võimalik arvesse võtta.

Kaasamise selgem protseduur ja piiritlemine, mis küsimustes saab RMK ettepanekuid arvestada, on abiks ka kohalikele elanikele. Siis on võimalik kohalikel elanikel teha ettepanekuid, mis arvestaksid RMK pädevust ja lähtuksid eelkõige inimeste igapäevastest vajadustest kohaliku metsa kui elukeskkonna kasutamisel.

Seega tuleks kaaluda nt kohalike elanike ettepanekuid, kuidas tehtavad raied maastikku sobitada, millised on raieks sobivad ajad, millised metsateed ja rajad tuleks sportimiseks avatuna hoida jne.

Oluline on ka see, et RMK teataks kohalikele elanikele selgelt, et enne nende ettepanekuid kaalumata konkreetset ala puudutavat metsateatist Keskkonnaametile ei esitata.

Niisiis tuleb RMK-l vajadusel kaaluda kaht vastandlikku avalikku huvi. Üks võib olla kohalike elanike huvi säilitada nende senine elukeskkond võimalikult puutumatuks. Teisalt on avalikes

huvides hooldada metsa, säilitada sellega seotud töökohad ja teenida riigile tulu¹. RMK-l tuleb kehtivate õigusaktide raames kaaluda ja võimaluse korral arvestada neid ettepanekuid, mille teostamine ei kahjustaks oluliselt metsa hooldamist ja riigile tulu teenimist konkreetsel alal.

Lõpliku hinnangu iga konkreetse asustusüksuse lähedal asuva metsa raie õiguspärasusele saab anda halduskohus.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Keskkonnaministeerium

Marje Kask 6 93 8427
marje.kask@oiguskantsler.ee

---

¹ RKHKm 11.12.2020, nr [3-20-605](#), p 17.